జనరల్ స్టడీస్

ఇండియన్ ఎకానమీ

వృద్ధి - అభివృద్ధి సిద్ధాంతాలు - భావనలు

ప్రపంచంలోని దేశాలను అభివృద్ధి చెందిన, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలుగా వర్గీకరించవచ్చు. అభివృద్ధి చెందిన దేశాలను అధిక తలసరి ఆదాయ దేశాలు, పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు అని కూడా అంటారు. అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలను అల్పాభివృద్ధి దేశాలు, వ్యవసాయిక దేశాలు, తృతీయ ప్రపంచ దేశాలు, అల్ప తలసరి ఆదాయ దేశాలు అని కూడా అంటారు.

అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో పారిశ్రామిక రంగం వెనుకబాటుతనం, అధిక జనాభా, అల్ప మూలధనం, వ్యవసాయ రంగంలో అల్ప ఉత్పత్తి, అల్ప అక్షరాస్యత, నిరుద్యోగం, పేదరికం లాంటి అనేక సమస్యలుంటాయి. ఈ స్థితిలో ఉన్న దేశాల ఉత్పత్తి, ఉద్యోగిత పెంపు, వ్యవస్థాపూర్వక, సాంకేతిక, సంస్థాగత, సామాజిక అభివృద్ధికి ఎందరో ఆర్థికవేత్తలు అనేక వృద్ధి - అభివృద్ధి సిద్ధాంతాలను ప్రతిపాదించారు.

★ ఈ క్రమంలో ఆర్థికవేత్తలు అనేక నూతన భావనలను రూపొందించారు. ముఖ్యమైన వృద్ధి సిద్ధాంతాలు, ఆర్థిక వేత్తలు, వారు ప్రతిపాదించిన ముఖ్య భావనలు తెలుసుకుందాం.

నిరుద్యోగిత రకాలు - కారణాలు/నిర్వచనాలు

సంస్థాగత నిరుద్యోగం	:	దేశ వెనుకబాటుతనం, అల్పవృద్ధి రేటు వల్ల వచ్చేది.
ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగం	:	అవసరమైన శ్రామికుల కంటే ఎక్కువ మంది పనిచేయడం (వ్యవసాయ రంగం).
రుతు సంబంధ నిరుద్యోగం	:	కొన్ని రుతువుల్లో పనిదొరకని స్థితి.
చక్రీయ నిరుద్యోగం	:	ఆర్థిక వ్యవస్థలో హెచ్చుతగ్గులు / వ్యాపార చక్రాలు.
సాంకేతిక నిరుద్యోగం	:	కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానం లేకపోవడం వల్ల వచ్చేది.
ఘర్షణ నిరుద్యోగం	:	వృత్తి మార్పిడి వల్ల కొంతకాలం నిరుద్యోగిత ఉండటం.
అల్ప ఉద్యోగిత	:	అర్హతకు తగిన ఉద్యోగం లేకపోవడం.

సిద్ధాంతాలు / భావనలు... ఆర్థిక వేత్తలు

★	మిగులు విలువ	కార్ల్ మార్క్స్
★	జనాభా సిద్ధాంతం	టి.ఆర్. మాల్థస్
★	ద్రవ్యత్వాభిరుచి వడ్డీ సిద్ధాంతం	కీన్స్
★	నవకల్పనలు	షుంపీటర్
★	ప్రభుత్వ కార్యకలాపాల పెరుగుదల	వాగ్నర్
★	అల్పస్థాయి సమతుల్యత బోను	రిచర్డ్ నెల్సన్
★	బిగ్ పుష్ (పెద్ద ఊపు) సిద్ధాంతం	రొజెన్‌స్టీన్ రోడాన్
★	కనీస కృషి యత్న సిద్ధాంతం	హార్వే లెబెన్‌స్టెయిన్
★	సంతులిత వృద్ధి సిద్ధాంతం	రాగ్నర్ నర్క్స్
★	అసంతులిత వృద్ధి సిద్ధాంతం	హిర్షమన్
★	అపరిమిత శ్రామిక సప్లయి సిద్ధాంతం	లూయిస్
★	హరడ్ - డోమర్ వృద్ధి నమూనా	హరడ్ డోమర్

R-4-7-15

★ పునః పెట్టుబడి సిద్ధాంతం	గాలెన్‌సన్, లెవెన్‌స్టిన్
★ సాంఘిక - ఉపాంత ఉత్పాదక పెట్టుబడి సిద్ధాంతం	ఎ. ఇ. ఖాన్, చినరి
★ కాలశ్రేణి పెట్టుబడి	ఎ. కె. సేన్
★ బాటక సిద్ధాంతం	రికార్డో
★ విస్తరణ ప్రభావాల సిద్ధాంతం	మిర్డాల్
★ వృద్ధి దశల సిద్ధాంతం	రోస్టోవ్
★ ఆధునిక ఆర్థిక వృద్ధి	సైమన్ కుజ్నెట్స్
★ 2 గ్యాప్ మోడల్	చినరి
★ సాంకేతిక ద్వంద్వత	బెంజమిన్ హిగిన్స్
★ సామాజిక ద్వంద్వత	బోకే
★ విత్త ద్వంద్వత	మింట్
★ ప్రాంతీయ ద్వంద్వత	మిర్డాల్
★ వినిమయ ద్వంద్వత	ఇమాన్యుయేల్
★ నికర ఆర్థిక సంక్షేమం	శామ్యూల్‌సన్
★ మానవాభివృద్ధి సూచి	మహబూబ్ ఉల్ హక్
★ శ్రామిక దోపిడీ	కార్ల్ మార్క్స్
★ పారిశ్రామిక సేన	కార్ల్ మార్క్స్
★ ఆర్గానిక్ కాంపోజిషన్ ఆఫ్ క్యాపిటల్	కార్ల్ మార్క్స్
★ ప్లవన దశ భావన	రోస్టోవ్
★ నిరపేక్ష లాభ నమూనా	స్మిత్
★ సాపేక్ష / తులనాత్మక లాభ నమూనా	రికార్డో
★ ఆధునిక అంతర్జాతీయ వ్యాపార సిద్ధాంతం / ఉత్పత్తి కారకాల సంవృద్ధత సూత్రం	హెక్చర్, ఒహ్లిన్
★ ముందు, వెనుక అనుబంధాలు	హిర్షమన్
★ అల్ప ఉద్యోగితా సమతౌల్యం	కీన్స్
★ సార్థక డిమాండ్	కీన్స్
★ ఐఎస్ - ఎల్ఎం నమూనా	హిక్స్, హెన్సన్
★ గుణకం భావన	ఆర్. ఎఫ్. ఖాన్
★ సాపేక్ష ఆదాయ పరికల్పన సిద్ధాంతం	డ్యుసెన్‌బరి
★ పేదరికం విషవలయాలు	నర్క్స్
★ జీవిత చక్ర పరికల్పన	అల్బర్ట్ అండో, మాడిగ్లియాని
★ ద్రవ్యత్వపు వల	కీన్స్
★ శాశ్వత ఆదాయ పరికల్పన	మిల్టన్ ఫ్రీడ్‌మన్

www.eenadupratibha.net
www.eenadupratibha.net

★ నిరపేక్ష ఆదాయ సిద్ధాంతం	డ్యుసెన్‌బరి
★ ప్రదర్శనా ప్రభావం	డ్యుసెన్‌బరి
★ అంతర్జాతీయ ప్రదర్శనా ప్రభావం	నర్క్స్
★ ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగిత	రోడాన్, నర్క్స్
★ గాజుతెర ఆర్థిక వ్యవస్థ	మిర్డాల్
★ క్రమవృద్ధి	గౌతం మాథుర్
★ గరిష్ఠ సాంఘిక శ్రేయస్సు	ఎక్‌స్టెయిన్
★ సుస్థిరాభివృద్ధి	బ్రట్‌లాండ్ కమిషన్
★ బ్రిక్స్ (BRICS) భావన	గోల్డ్‌మన్ శాక్స్
★ అభిలషణీయ స్వర్ణయుగం	గౌతం మాథుర్
★ గరిష్ఠ సాంఘిక ప్రయోజన సూత్రం	డాల్టన్, పిగూ
★ వేతన వస్తు వ్యూహం	వకీల్ బ్రహ్మానంద
★ భారీ పరిశ్రమల వ్యూహం	మహలనోబిస్
★ పుర నమూనా / నవ్యగాంధీ నమూనా	అబ్దుల్ కలాం
★ శ్రమ విభజన	ఆడం స్మిత్
★ వినియోగదారు మిగులు	మార్షల్, డ్యుపిట్
★ చలన లాభ సూత్రం	జె.బి.క్లార్క్
★ బదిలీ సంపాదన	రాబిన్‌సన్
★ అవకాశ వ్యయాలు	వైజర్
★ ద్రవ్య భ్రాంతి భావన	ఫిషర్
★ సాంఘిక గణన	రిచర్డ్ స్టోన్
★ ద్రవ్యోల్బణ సంధి	కీన్స్
★ ద్రవ్యోల్బణ విరామం	కీన్స్
★ అదృశ్య హస్తం	ఆడం స్మిత్
★ కనీస వేతనాలు	మారిస్ డాబ్
★ మానసిక వినియోగ సూత్రం	కీన్స్
★ వినియోగ ఫలం	కీన్స్
★ నిరంతర ప్రణాళికలు	మిర్డాల్

నమూనా ప్రశ్నలు

1. పుర నమూనాకు మరో పేరు ఏమిటి?

1) నవ్య గాంధీ నమూనా 2) నవ్య భారత్ నమూనా
3) నవ భారత్ నమూనా 4) ఏదీకాదు

2. నవ్య గాంధీ నమూనాను ప్రతిపాదించింది ఎవరు?

1) పి.వి. నరసింహారావు 2) మన్మోహన్ సింగ్ 3) అబ్దుల్ కలాం 4) ఎవరూకాదు

3. అవకాశ వ్యయాలు భావనను తెలిపింది ఎవరు?

1) ఫిషర్ 2) వైజర్ 3) హబర్‌లాల్ 4) ఎవరూకాదు

4. సాంఘిక గణన భావన ఎవరిది?

1) రిచర్డ్‌స్టోన్ 2) హరడ్ 3) డోమర్ 4) మార్షల్

5. కిందివారిలో క్రమవృద్ధి గురించి తెలిపింది ఎవరు?

1) గౌతం దేవాంగ్ 2) దేవాంగ్ మెహతా 3) గౌతం మాథుర్ 4) ఎవరూకాదు

6. వేతన వస్తు వ్యూహాన్ని తెలిపింది ఎవరు?

1) వకీల్ ఆనంద్ 2) వకీల్ బ్రహ్మానంద్ 3) ఫిషర్ 4) ఎవరూకాదు

7. కిందివాటిలో మహలనోబిస్ ప్రతిపాదించింది?

1) భారీ పరిశ్రమల వ్యూహం 2) చిన్న పరిశ్రమల వ్యూహం

3) వ్యవసాయ వృద్ధి వ్యూహం 4) ఏదీకాదు

8. బ్రట్‌లాండ్ కమిషన్ దీనికి నిర్వచనం ఇచ్చింది.

1) సుస్థిర అభివృద్ధి 2) క్రమస్థిర రహిత వృద్ధి

3) వేతన అభివృద్ధి 4) సక్రమవృద్ధి వ్యూహం

9. బిగ్ పుష్ సిద్ధాంతం ప్రతిపాదించింది ఎవరు?

1) రొడాన్ 2) హర్షమన్ 3) సేన్ 4) డోమర్

10. కిందివాటిలో నర్క్స్ తెలిపిన భావన ఏది?

1) సంతులిత వృద్ధి సిద్ధాంతం 2) పేదరికం విషవలయాలు

3) అంతర్జాతీయ ప్రదర్శనా ప్రభావం 4) అన్నీ

11. నిరంతర ప్రణాళికల భావనను పేర్కొన్నది ఎవరు?

1) మిర్డాల్ 2) కీన్స్ 3) హరడ్ 4) ఎవరూకాదు

12. $2 \times 2 \times 2$ నమూనా అని ఏ సిద్ధాంతాన్ని పిలుస్తారు?

1) నిరపేక్ష అంతర్జాతీయ వ్యయ సిద్ధాంతం 2) ఆధునిక అంతర్జాతీయ వ్యాపార సూత్రం

3) తులనాత్మక వ్యయ సూత్రం 4) ఏదీకాదు

13. కిందివాటిలో హిర్షమన్ తెలియజేసిన భావన ఏది?

1) సార్థక డిమాండ్ 2) సప్లయి 3) ఐఎస్ - ఎల్‌ఎం 4) అసంతులిత వృద్ధి

14. సార్థక డిమాండ్ భావనను ప్రతిపాదించిన ఆర్థికవేత్త ఎవరు?

1) కీన్స్ 2) రాబిన్స్ 3) స్మిత్ 4) పిగూ

15. 'ద్రవ్యత్వపు వల' భావనను వివరించిన ఆర్థిక వేత్త ఎవరు?

1) రాబర్ట్ 2) కీన్స్ 3) ఖాన్ 4) నర్క్స్

16. 'ప్రదర్శనా ప్రభావం' అనే భావనను తెలియజేసింది ఎవరు?

1) హిన్స్ 2) హెన్సన్ 3) డ్యూసెన్‌బరి 4) నర్క్స్

17. 'గాజుతెర ఆర్థిక వ్యవస్థ' గురించి వివరించిన ఆర్థికవేత్త ఎవరు?

1) మిర్డాల్ 2) హార్వే 3) స్టెయిన్ 4) ఎవరూకాదు

18. నికర ఆర్థిక సంక్షేమం గురించి తెలియజేసింది ఎవరు?

1) మార్క్స్ 2) హిక్స్ 3) శామ్యూల్‌సన్ 4) ఎవరూకాదు

19. పారిశ్రామిక సేన గురించి పేర్కొన్న ఆర్థికవేత్త ఎవరు?

1) కార్ల్ మార్క్స్ 2) రోస్టోవ్ 3) స్మిత్ 4) పిగూ

20. విత్త ద్వంద్వత భావనను ప్రతిపాదించిన ఆర్థికవేత్త ఎవరు?

1) మింట్ 2) బోకే 3) హిగిన్స్ 4) మిర్డాల్

21. 'ప్లవన దశ' భావనను పేర్కొన్నది?

1) రోడాన్ 2) రోస్టోవ్ 3) రాబిన్సన్ 4) ఎవరూకాదు

22. ద్రవ్యత్వాభిరుచి వడ్డీ సిద్ధాంతాన్ని తెలిపింది ఎవరు?

1) కీన్స్ 2) రాబిన్సన్ 3) హిగిన్స్ 4) ఎవరూకాదు

23. కనీస కృషి పెట్టుబడి సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించింది ఎవరు?

1) లెబాన్‌స్టైన్ 2) నర్క్స్ 3) స్మిత్ 4) డోమర్

24. 'విస్తరణ ప్రభావాలు' అనే భావన గురించి తెలియజేసిన ఆర్థికవేత్త ఎవరు?

1) మిర్డాల్ 2) స్మిత్ 3) షుంపీటర్ 4) రికార్డో

25. ప్రాంతీయ ద్వంద్వత భావన ఎవరిది?

1) జోసెఫ్ 2) ఇమాన్యుయేల్ 3) మిర్డాల్ 4) శామ్యూల్‌సన్

జవాబులు

1–1; 2–3; 3–2; 4–1; 5–3; 6–2; 7–1; 8–1; 9–1 10–4; 11–1; 12–2; 13–4; 14–1; 15–2; 16–3; 17–1; 18–3; 19–1; 20–1; 21–2; 22–1; 23–1; 24–1; 25–3.

రచయిత: దాసరి రాజేందర్